

4.5.1 Dějepis

Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatie, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.

Vyučující využívají při hodinách různé formy i metody práce, moderních technologiích-interaktivní tabule aj.. Se žáky vyjíždí na odborné exkurze (Terezín, Lidice, aj.).

Dějepis je na naší škole vyučován v následující časové dotaci: v 6., 7., 8. i 9. ročníku vždy 2h týdně.

Očekávané výstupy

☞ ČLOVĚK V DĚJINÁCH

žák

- 1V1 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřebnosti dějepisných znalostí
- 1V2 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány
- 1V3 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu

☞ POČÁTKY LIDSKÉ SPOLEČNOSTI

žák

- 2V1 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu
- 2V2 objasní význam zemědělství, dobytkařství a zpracování kovů pro lidskou společnost
- 2V3 uvede příklady archeologických kultur na našem území

☞ NEJSTARŠÍ CIVILIZACE. KOŘENY EVROPSKÉ KULTURY

žák

- 3V1 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací
- 3V2 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví
- 3V3 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a uvede osobnosti antiky důležité pro evropskou civilizaci, zrod křesťanství a souvislost s judaismem
- 3V4 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie

☞ KŘESŤANSTVÍ A STŘEDOVĚKÁ EVROPA

žák

- 4V1 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států
- 4V2 porovná základní rysy západoevropské, byzantsko-slovanské a islámské kulturní oblasti
- 4V3 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto útvarů v evropských souvislostech
- 4V4 vymezi úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí, vztah křesťanství ke kacířství a jiným věroukám
- 4V5 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury

📌 OBJEVY A DOBÝVÁNÍ. POČÁTKY NOVÉ DOBY

žák

- 5V1 vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve včetně reakce církve na tyto požadavky
- 5V2 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
- 5V3 popíše a demonstruje průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky
- 5V4 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy rozdělené do řady mocenských a náboženských center a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie
- 5V5 posoudí třicetiletou válku jako mocensko-ideový konflikt a důsledek náboženské nesnášenlivosti
- 5V6 na příkladech evropských dějin konkretizuje absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus
- 5V7 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek

📌 MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

žák

- 6V1 vymezí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti
- 6V2 odhalí souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek na jedné straně a rozbitím starých společenských struktur v Evropě na straně druhé
- 6V3 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů
- 6V4 charakterizuje emancipační úsilí významných sociálních skupin; uvede požadavky, jak byly formulovány ve vybraných evropských revolucích
- 6V5 na vybraných příkladech demonstruje základní politické proudy
- 6V6 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií

📌 MODERNÍ DOBA

žák

- 7V1 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky
- 7V2 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů
- 7V3 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu
- 7V4 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv
- 7V5 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí

📌 ROZDĚLENÝ A INTEGROJÍCÍ SE SVĚT

žák

- 8V1 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků
- 8V2 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce
- 8V3 posoudí postavení rozvojových zemí
- 8V4 prokáže základní orientaci v problémech současného světa

Vztah Dějepisu k průřezovým tématům:

Dějepis výrazněji obsahuje prvky těchto průřezových témat:

1. Osobnostní a sociální výchova

- Rozvoj schopnosti poznávání
- Kreativita
- Poznávání lidí
- Mezilidské vztahy
- Komunikace
- Kooperace a kompetice
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

2. Výchova demokratického občana

- Občan, občanská společnost a stát
- Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

3. Výchova v myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Evropa a svět nás zajímají
- Objevujeme Evropu a svět
- Jsme Evropané

4. Multikulturní výchova

- Kulturní difference
- Lidské vztahy
- Etnický původ
- Multikulturalita
- Princip sociálního smíru a solidarity

5. Environmentální výchova

- Ekosystémy
- Základní podmínky života
- Lidské aktivity a problémy životního prostředí

6. Mediální výchova

- Kritické čtení, poslouchání a pozorování mediálních sdělení

Průřezová témata jsou podrobně rozepsána v části 5- PRŮŘEZOVÁ TÉMATA.

V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření stanovená v RVP ZV.

Dějepis pro 6. ročník

výstupy	okruh	učivo	mezipředmětové vztahy	poznámky
1V1, 1V2, 1V3	Člověk v dějinách	význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách, historické prameny	Čj8 - nejstarší lit.památky	
2V1, 2V2, 2V3	Počátky lidské společnosti	Člověk a lidská společnost v pravěku	Aj7 - dějepisné názvosloví, počátky lidských dějin	
		vývoj lidského rodu		
		první nástroje a jejich podoba		
		změna životních podmínek na Zemi		
		počátky umění a náboženství	VV6-9 - kulturně historické vnímání	
		způsob života lidí		
		neolitická revoluce		
		počátky zemědělství a řemeslné výroby		
		první společenská dělba práce	VkO6, 7 - vznik státu	
		vznik kmenů a sociální diferenciacce		
		zpracování kovů a rozvoj obchodu		
		nové kovy a zdokonalení řemeslné výroby		
		charakteristika osídlení a obydlí		

3V1, 3V2, 3V3, 3V4	Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury	Oblasti starověkého východu		
		vývoj Mezopotámie, Egypta, Indie, Číny		
		Židé a judaismus	VkO 9	
		vznik a funkce prvních států	VkO6. 7	
		počátky písma a věd		
		Antické Řecko		
		období Mykénské a doba homérská		
		kolonizace, její příčiny, význam		
		řecké městské státy	VkO 6	
		boje Řeků za svobodu		
		náboženství, umění, věda a vzdělanost		
		úpadek Řecka		
		říše Alexandra Makedonského, její vzestup a pád		
		Antický Řím	Aj7 - dějiny VB	
		vývoj Říma, ovládnutí Itálie, republika		
		římská nadvláda ve Středomoří		
		krize republiky, triumviráty, císařství		
		římská kultura		
		krize a rozpad říše západořímské		
		Křesťanství	VkO9	
		Keltové, společnost a kultura	Aj7 - dějiny VB, projekt Náš region	
		civilizační vrchol pravěku		
		střet pravěku s antikou		

Dějepis pro 7. ročník

výstupy	okruh	učivo	mezipředmětové vztahy	poznámky
4V1, 4V2, 4V3, 4V4	Křesťanství a středověká Evropa. Objevy a Dobývání. Počátky nové doby	STŘEDOVĚK		
		Byzanc, východní křesťanství, Arabové a jejich kultura, francká říše, Karel Veliký		
		formování prvních státních celků v Evropě	Aj7 - dějiny VB	
		Velká Morava, příchod věrozvěstů, české země v době raného středověku		
		románská kultura	VV6-9 - kulturně historické vnímání; VKO 7- kultura	
		křížové výpravy; vrcholný středověk		
		vznik měst, jejich význam, rozvoj řemesel a obchodu		
		vláda posledních Přemyslovců, nástup Lucemburků, vláda Karla IV.	ČJ8 - dějiny české literatury	
5V1, 5V2, 5V3, 5V4, 5V5, 5V6, 5V7		gotická kultura	VV6-9 - kulturně historické vnímání; VKO 7- kultura	
		předhusitské poměry, husitské revoluční hnutí v Čechách		
		Pozdní středověk		
		doba poděbradská, jagellonský stát a stavovská monarchie		
		stát a společnost, církev, kultura		
		RANÝ NOVOVĚK	Aj7 - VB a USA sociokulturní prostředí	
		zámořské objevy evropské státy v 15. – 16. století	GV - lidská práva	
		počátky mnohonárodnostní monarchie ve střední Evropě - Habsburkové na českém trůně		
		kultura na počátku novověku - renesance, humanismus	ČJ8 - vývoj světové literatury	
		reformace a protireformace třicetiletá válka		

Dějepis pro 8. ročník

výstupy	okruh	učivo	mezipředmětové vztahy	poznámky
6V1, 6V2, 6V3, 6V4, 6V5, 6V6	Modernizace společnosti	Utváření novodobé společnosti v 17. – 18. století	Hv5-7 - barokní hudba; VV6-9 - kulturně historické vnímání; Vko 8- lidská práva; GV - lidská práva; ČJ8,9 - vývoj světové literatury, česká literatury;	
		Absolutismus a parlamentarismus		
		Kultura - baroko, rokoko		
		Vláda a reformy Marie Terezie a Josefa II.		
		Vzestup Velké Británie, vznik USA		
		Francouzská revoluce		
		Napoleon Bonaparte, jeho vzestup a pád		
		Vídeňský kongres		
		Společnost v 19. století, Průmyslová revoluce		
		Habsburská monarchie a české země - Metternichovský absolutismus		
		České národní obrození		
		Kultura první pol. 19. stol. - romantismus, biedermeier		
		Rok 1848 v Evropě a v Čechách, Bachův absolutismus		
		Vznik nových států v Evropě a ve světě, sjednocení Německa a Itálie		
		Evropa a svět na přelomu 19-20 století, vznik koloniálních mocností, konflikty		
		Společnost, věda a kultura na přelomu století		
		První světová válka - cesta k válce: příčiny; Češi a Slováci za první světové války, Ruská revoluce 1917, důsledky války		

Dějepis pro 9. ročník

výstupy	okruh	učivo	mezipředmětové vztahy	poznámky
7V1, 7V2, 7V3, 7V4, 7V5		Versailleský mírový systém	Aj9 - historická fakta VB,USA	
		Vnik Československa		
		Československo ve 20. a 30. letech - tzv. první republika		
		Světová hospodářská krize a její důsledky		
		Vznik totalitních režimů - komunismus, fašismus, nacismus	GV - totalita; VKO 8- totalita	
		Mezinárodní vztahy		
		Nástup A. Hitlera a agrese Německa		
		Mnichovská dohoda a 2. Republika		
		2. světová válka		
		boje druhé světové války		
		Protektorát Čechy a Morava	GV - lidská práva, ČJ9 - česká literatura ve 20. století - válka v literatuře	
		Československý odboj, Heydrichiáda		
		Výsledky a bilance druhé světové války	VV6-9 - kulturně historické vnímání	
		Holocaust	VkO8, GV - lidská práva, xenofobie, rasismus	

8V1, 8V2, 8V3, 8V4	Rozdělený a integrující svět	Norimberský proces		
		Svět po druhé světové válce		
		Studená válka; Sjednocení západní Evropy		
		Československo po 2. svět válce; nástup komunismu; únor 1948		
		Budování totality v ČSR v 50. letech - politické procesy		
		Evropa a svět v 50. 60. letech	VV6-9 - kulturně historické vnímání	
		Pražské jaro 1968, vpád vojsk Varšavské smlouvy		
		Normalizace, Charta 77	Čj9 - exilová lit., samizdat; Vko 8-lidská práva, film Hořící keř	
		Politika R. Regana, Perestrojka, Rozpad Sovětského bloku		
		Politické změny ve východní a střední Evropě		
		Sametová revoluce 1989		
		Rozpad Československa a vznik České republiky		